

nothing to do with the cult of the then political leaders of Germany, Italy and the USSR.

As a spiritual and socio-political leader, A. Voloshin fought for the rights of his people throughout all his conscious life, wrote and published textbooks and newspapers at his own expense, as well as maintained orphanages and raised more than a generation of nationally conscious teachers. All his spiritual, socio-political and cultural activities enabled him to become a model of altruistic patriotic work. He became a man who not only by self-sacrificing work for the weal of his people as well as his martyr death in the Moscow's NKVD torturer chambers proved a devotion to his nation and his beliefs.

Keywords: Avgustyn Voloshyn, the Carpathian Ukraine (Carpatho-Ukraine), «father of people», Moses, national revival.

УДК 070(477.83/.86)“18/19”(092)

Олеся Дроздовська

АРТИМ ХОМИК (1878—1921): ЕТАПИ ЖИТТЯ І ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

DOI

Доповнено й уточнено лінійну біографію Артіма Хомика малозна-ними фактами про громадську, творчу діяльність; з'ясовано харак-тер співробітництва з пресовими виданнями; окреслено проблемно-тематичні домінанти його публікацій на сторінках українських га-зет, які виходили у Вінниці, Києві, Полтаві впродовж 1917—1918 рр.; укладено їх бібліографічний список.

Ключові слова: Артім Хомик, лінійна біографія, журналістська діяльність, публіцистика, газети «Відродження», «Нове Слово», «Полтавська Громада», «Українська Республіка».

Постановка проблеми. Біографіка української журналістики на сьогодні — найменше розроблена ділянка історії цієї соціокуль-турної сфери. Адже у вирі буремних подій трагічної минувшини України багато цінних матеріалів, які б сприяли реконструкції ек-зистенційної та творчої біографій діячів преси ХІХ — першої тре-тини ХХ ст., втрачено назавжди або ж розпорошено у численних

літературних, довідкових джерелах, архівних документах і матеріалах, на шпальтах тогочасних пресодруків. Саме тому цінним для нас є кожен факт, який дозволяє повертати з небуття людей, що формували національну систему ЗМІ, а відтак — і громадську думку, незважаючи на складні соціально-політичні, матеріальні та приватні обставини. Нерідко біографічні нариси про осіб, які були учасниками національного пресотворчого процесу, обмежуються переліком (до слова, часто неповним) назв часописів, із якими вони співпрацювали, ще донині не розкрито усіх псевдонімів та криптонімів, якими рясніють сторінки тогочасних видань. Також немає цілісного уявлення про особливості журналістської, публіцистичної, редакторської та видавничої діяльності багатьох творців преси минулого, зокрема, донині ми не володіємо вичерпною інформацією про те, які теми тим чи іншим працівником пера порушувалися, якими текстовими формами для «спілкування» з читачами вони послуговувалися, до видавання і редагування яких видань були zaangażовані тощо. Заповнення таких лакун передбачає здійснення докладного опрацювання часописів з метою виявлення і фіксації відомостей про характер співпраці конкретних осіб із конкретними виданнями, бібліографування журналістських і публіцистичних текстів з метою їх систематизації та аналізу. З огляду на складність пошукового процесу в царині біографіки української журналістики ще чимало т. зв. «білих плям», неузгодженостей та помилок, які необхідно досліджувати, уточнювати, виправляти тощо. Стосується зазначене й одного з активних, однак малознаних журналістів — галичанина Артима Хомика. Йому, як наголошує історик і краєзнавець П. Гуцал — автор найповнішої (базованої на архівних документах і матеріалах, спогадах) на нині біографії журналіста, «випало бути учасником революційних подій у Києві в 1917—1919 рр. і, як нікому іншому з галицьких літераторів, боротися своїм талановитим словом за незалежність і соборність України» [11].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ім'я Артима Хомика відоме у колі українських літературознавців. Його письменницький доробок був об'єктом наукових, науково-популярних розвідок у радянські часи, однак вченим доводилося аналізувати його творчість крізь призму пануючої у той час тоталітарної ідеології

(серед дослідників його творчості у 70—80-х рр. ХХ ст. — Н. Калиниченко [17; 18]). У нинішній час вивченню його непересічної письменницької і публіцистичної спадщини, зокрема тієї, що впродовж 1919—1920 рр. відклалася на сторінках віденських часописів «Воля» і «На Переломі», присвячено наукові розвідки Х. Храмович [41] та Г. Шелест [42; 43]. Журналістська діяльність А. Хомика лаконічно окреслена у ряді словникових гасел, що опубліковані у кількох довідкових виданнях, серед яких — збірник матеріалів до енциклопедичного словника «Українська журналістика в іменах» [8; 16], бібліографічні довідники «Літературна Бережанщина» [22], «Яворова віть» [12] та ін. [5, с. 131; 6, с. 717; 19; 37], а також в історико-бібліографічному дослідженні «Українська преса в Україні та світі ХІХ—ХХ ст.» [38]. Проте подана в зазначеній літературі інформація про його співробітництво з пресою є не повною, не точною: обмежується або фіксацією назв часописів, які виходили у 1917—1921 рр. на теренах України і поза її межами, або поданням прізвища журналіста у переліку авторів того чи іншого пресодруку, або згадками, зокрема, про його співпрацю з журналом «Українська Хата» і друкування у ньому та «Літературно-Науковому Вістникові» художніх творів і перекладів українською літератури іншомовної.

У пропонованому дослідженні маємо на меті привернути увагу до помилок та неузгодженостей у лінійній і творчій біографіях А. Хомика, які впродовж років копіюються у різножанровій літературі, доповнити їх малознаними фактами громадської, журналістської діяльності й окреслити основні проблемно-тематичні доміанти журналістського доробку, який відклався на сторінках українських часописів, що виходили на Наддніпрянщині впродовж 1917—1918 рр., укласти бібліографічний список віднайдених публікацій (*див.* Додаток).

Отже, перша неточність стосується дати (1880 р. або 1881 р. [5, с. 131; 6, с. 717; 8, с. 611; 12; 16; 17, с. 4; 19; 20, с. 41; 29, с. 751; 37, с. 439; 43, с. 104]) і місця народження (Бережани [5, с. 131; 6, с. 717; 43, с. 104]) А. Хомика. Поширену інформацію (зазначена у дужках) заперечив дослідник його біографії П. Гуцал. У цитованій статті «Знаний і незнаний Артим Хомик» він підкреслює, що журналіст народився «12 червня 1878 р. у с. Нижні Луб'янки в сім'ї

сілського маляра Якова Хомика і його дружини Марії, з дому Любович» [11]. Окрім того, у деяких словникових гаслах фігурує помилкова дата смерті журналіста — 12 березня 1921 р. [12; 16]. Насправді його життєвий шлях обірвався 10 березня вказаного року.

Друга неточність полягає у некоректному трактуванні А. Хомика як «автора», «найактивнішого автора» таких пресодруків, як «Вільне Життя» (Одеса) [15, т. 4], «Народна Воля» (Олифант) [38, т. 3], «Український Голос» (Вінніпег) [38, т. 2], «L'Europe Orientale» (Париж) [41, с. 540]. У процесі очного перегляду цих часописів встановлено, що А. Хомик не публікував на сторінках зазначених видань оригінальних (писаних спеціально для них) матеріалів. На шпальтах цих пресодруків подавалися передруки його статей, які були опубліковані у київському «Відродженні» (стосовно першого з перелічених видань) та віденській «Волі» (у всіх інших). Також передруком із «Волі» є стаття «Річниця», яку нам вдалося зафіксувати у 9-му числі за 1920 р. газети «Свобода» (Джерсі-Сіті), і стаття «Роля і завдане інтелігенції у всесвітнім соціалістичнім руху» у «Календарі Українського Народного Союзу на рік переступний 1920» (Джерсі-Сіті, 1919. С. 124—130). За інформацією журналіста, «доволі велике число» його «статей з “Волі” було передруковано в українській (американській і буковинській), французькій, англійській і німецькій пресі» [39].

Третя неточність. У широкознаному «Словнику українських псевдонімів та криптонімів (XVI—XX ст.)» зафіксовано прибрані імена А. Хомика, якими він користувався для підпису своїх публікацій у пресі: А. Х. (у київському «Відродженні»), А. Жабченко (у варшавській «Українській Трибуні»), Яковенко, А. Яковенко і Spectator (усі — у віденській «Волі») [13]. Під час верифікації зазначеної інформації виникли сумніви щодо приналежності журналістові псевдоніма А. Жабченко. Підставою для підозри у помилці став той факт, що на момент виходу першого числа варшавської «Української Трибуни» (травень 1921 р.) А. Хомик помер. Встановити істину вдалося завдяки зібраним І. Калиновичем «Матеріалам до українського словника псевдонімів і криптонімів», які зберігаються у відділі рукописів Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника. На 431-му аркуші зазначеної справи містяться відомості про те, що під вказаним псевдонімом

на шпальтах «Української Трибуни» публікувався брат А. Хомика — журналіст, співробітник українських сатирично-гумористичних видань Олександр (Лесь) Хомик [25, арк. 431].

Аби уникнути розлогих повторів, широкознані факти життєпису А. Хомика подаватимемо лаконічно, вплітаючи у них кілька малоартикульованих у літературі фрагментів та акцентуючи суперечливі відомості. Отже, після завершення університетських студій і військової служби майбутній авторитетний журналіст заробляв на прожиття педагогічною практикою — викладав як у державних, так і приватних українських гімназіях Перемишля, Золочева, Бережан, Тернополя, Копичинців, Яворова та Городенки [2, с. 58; 5, с. 131; 9, с. 421; 11; 12; 24, с. 144]. Освітнянську роботу поєднував із творчою діяльністю. Публікуватися у пресі почав ще 1905 р. — спочатку у «Літературно-Науковому Вістникові», а від 1909 р. — у київській «Українській Хаті». До Першої світової війни на шпальтах цих журналів надрукував низку новел, більшість із яких згодом увійшли до збірника «Всесильний доляр і інші новели» (Київ; Відень; Львів, 1922). Судячи зі спогадів П. Богацького — видавця і редактора «Української Хати», А. Хомик був одним із її співробітників [7, с. 2]. Публікування творів у таких авторитетних виданнях було неабияким, проте не єдиним визнанням. У 1907 р. у київському щоденникові «Рада», під рубрикою «З наукового, літературного та артистичного життя», надруковано повідомлення про те, що у Санкт-Петербурзі вийшла друком збірка оповідань В. Стефаніка, перекладених російською мовою. У цьому матеріалі повідомлялося: «Ця книжка служить як би продовженням серії російських перекладів з українського; — не так давно (у 1906 р. [15, т. 3]. — *О. Д.*) вийшли по російські оповідання Ів. Франка і Хомика. Як бачимо російська публіка хоче і починає знайомитись з українською літературою і як можна міркувати по тім, що вже досі видавано, знайомість ця починається від чого й слід, від найкращих зразків нашої літератури» [34].

Водночас у галицький період А. Хомик, судячи з доволі скромних відомостей, не залишався осторонь і громадського життя. У студентські роки брав участь у діяльності «Академічної Громади» [21], а згодом входив до складу гуртка бережанської учнівської молоді «Молода Україна» [36]. Виступив із доповіддю «Про користь

з читалень» на загальних зборах яворівської філії товариства «Прогрес», які відбулися 21 червня 1910 р. [3, с. 110].

Улітку 1914 р. стартував другий період життя і діяльності А. Хомика — наддніпрянський, який протривав до кінця 1918 р. За одними даними, він поїхав у мандрівку Чернігівщиною [8, с. 612], за іншими — до Києва, «щоб домовитися про видання своїх творів» [11]. Тут, на Наддніпрянщині, його й застав початок Першої світової війни, через що він не зміг ані повернутися до Галичини, ані залишитися у Києві. До міста переїхав лише після революційних подій лютого 1917 р. у Російській імперії. «Там, у Києві, — писав І. Німчук 1926 р. у “Ділі”, — кинувся він у вир кипучого життя столиці, там забрався він з жаром до роботи, яка поглинула його цілого. І там уперше в житті заробляв на гарне удержання» [28]. Працював у видавництві «Дніпросоюз» — брав «участь в редакційних роботах в кооперативних виданнях» [1; 5, с. 131; 6, с. 717; 8, с. 612; 20, с. 41; 37, с. 439], а за поданням П. Гуцала — був членом «редактуру» видавництва «Вернигора» [11]. Окрім того, «деякий час викладав в Українському народному університеті» [11] та брав участь у «роботі творчої студії “Майстерня мистецького слова”» [37, с. 439], створеної на основі Професійної спілки митців слова міста Києва для «теоретичного і практичного студювання красною письменства». Був одним із керівників українського відділу цієї творчої школи [23]. Також читав лекції на просвітницьких курсах: на тему «Географічні та племенні основи автономії України» — навесні 1917 р. на курсах «для інструкторів організаторів Київщини», що були влаштовані інформаційним бюро при Київській губернській земській управі [10]; на тему «публіцистика» — у вересні 1918 р. на вищих курсах «українського слова», організованих заходами «просвітної комісії українського університету» [14]. Водночас А. Хомика не залишався осторонь національного політичного життя. У травні 1917 р. був одним із співзасновників Союзу української державності [12; 16; 28], створеного для пропагування ідеї державної незалежності України [32], а на початку січня 1918 р. — одним з основних доповідачів на спільному мітингу Української трудової партії та Української партії соціалістів-самостійників (представляв цю політичну силу), на якому порушу-

валися питання обрання Українських Установчих зборів, земельної реформи та самостійності України [26].

У цей період написав і видав друком підручник «Коротка географія України» (перша частина вийшла тиражем 35 000 пр., друга — 25 000 пр. [4, арк. 63]) та брошуру «Всеросійські Установчі збори чи Всесвітній Міжнародний конгрес?», що, як твердить І. Німчук, «розійшлася в 100.000 прим.!» [30, с. 3].

Окрім того, свій неабиякий творчий потенціал А. Хомик реалізовував й у царині журналістики. На нинішньому етапі дослідження перші його тексти суспільно-політичної проблематики віднаходимо на шпальтах київського універсального двотижневика «Українська Республіка». Про те, що А. Хомик погодився на співробітництво з цим часописом, інформувала газета «Нова Рада» в оголошенні «Приймається передплата 1918 р. на укр. двохтижневик “Українська Республіка”» [33]. Однак ця співпраця була короткотривалою, оскільки світ побачило лише два числа пресодруку — у жовтні та грудні 1917 р. У кожному з них надруковано статті журналіста: у 1-му числі — «Психольогія “малороса” і міжнародне значіння України», у 2-му — «Війна і мир». У цих публікаціях він заявив про себе як про переконаного прихильника ідеї державної незалежності України та журналіста-аналітика, що бачив її не об’єктом, а суб’єктом на міжнародній політичній арені й запевняв, що «перед українським питанням бліднуть такі як бельгійське, ельзас-льотарингське, сербське, польське, що українське питання — це найбільш важлива проблема, якою заінтересована світова політика» (Психольогія «малороса» і міжнародне значіння України. Ч. 1. С. 4).

На початку березня 1918 р. у Вінниці почала виходити щоденна «політично-літературна» газета «Нове Слово», історія якої також була вкрай короткою — до 15 березня включно вийшло лише шість чисел. Одним з авторів видання був А. Хомик. На шпальтах цього пресодруку опубліковано дві статті за його підписом: «Мир з Московщиною і Румунією» (ч. 2) та «Шевченко і революція» (ч. 3).

Наступним зафіксованим на нинішній стадії дослідження етапом журналістської діяльності А. Хомика є його співробітництво з київським щоденником «Відродження» як автора і, за твердженням П. Гуцала, члена редакційної колегії [11]. Загалом на шпальтах щоденника відклалося понад 30 публікацій журналіста, підписаних

як повним іменем, так і криптонімом А. Х. Окрім того, його перу належать чи не всі неавторизовані передові статті газети (зважаючи на кількість чисел, які вийшли у світ, — це 223 публікації). Проте, що саме він був автором цих непідписаних матеріалів, А. Хомик повідомляв у «прощальному слові» п. н. «Замість передової». «Сьогоднішнє число “Відродження”, — писав він, — виходить останнім з незалежних від колектива його співробітників причин [...] Можливо, що це останнє слово автора передовиць в “Відродженню” буде також останнім його словом як журналіста взагалі» (Замість передової. Ч. 223). У цьому ж матеріалі він повідомляв, що до співпраці з щоденником «як передовика» (тобто автора передових статей) його запросило «військове міністерство» при У. Ц. Р. «Воно знало, що я не належу до жадної політичної партії, але що своїм політичним ідеалом я вважаю самостійну, т. е. суверенну Українську Республіку, в якій соціальні реформи повинні проводитись на як найширших демократичних підвалинах, — пояснював А. Хомик такий вибір урядового підрозділу. — Для того інструкція, яку дало мені міністерство, щоби я своїми статтями боронив принципи суверенності і демократизму, — продовжував він, — відповідала цілком мойому соціально-політичному світоглядові і я прийняв на себе тяжке завдання ідейного провідника півофіціальної газети» (Замість передової. Ч. 223).

У листопаді 1918 р. А. Хомик, не полишаючи праці у «Відродженні», погодився на співробітництво із щоденником «Полтавська Громада». Про це у повідомленні «Нова газета» українську громадськість інформував часопис «Нова Рада»: «В перших числах листопаду 1918 року почне виходити в Полтаві велика щоденна демократична газета “Полтавська Громада”. В газеті згодились приймати участь... проф. Хомик А. ...» [31]. У першому номері газети, який вийшов 4 грудня, опубліковано звернення «До праці!» за підписом А. Х. Зважаючи на попередню інформацію, допускаємо думку, що під цим криптонімом криється саме А. Хомик. Однак, це єдина авторизована публікація журналіста у цьому виданні. Чи були інші — встановити важко.

Отже, співпраця з щоденником «Відродження» — найяскравіший фрагмент його журналістської й публіцистичної діяльності у наддніпрянський період. Авторизована творчість А. Хомика на

шпальтах цієї газети вирізняється багатогранністю тематично-жанрового спектра: статті, кореспонденції і замітки з актуальних питань тогочасного політичного, соціального, економічного та культурного життя молодій українській республіці, подорожні нариси, есе, рецензії на книжкові видання, на вистави театральної трупі Леся Курбаса «Молодий театр» і першого українського державного сценічного колективу «Національний зразковий театр» та ін. У фокусі уваги журналіста перебували усі події тогочасного життя, які безпосередньо чи опосередковано стосувалися державного будівництва у період Української Народної Республіки. Серед них — збройна і політична боротьба за Кримський півострів. А. Хомик окреслював як суспільно-правові, так і економічні перспективи федеративного союзу кримськотатарського та українського народів «під дахом» УНР. «Державний симбіоз кримських татар і українців подиктований є самою природою, — наголошував він, — і ми думаємо, що ці резони, як найбільш переконуючі, візьмуть під увагу татарські політики і дійдуть для добра рідної країни до вигідного для українців і себе порозуміння» (Кримське питання. Ч. 23).

Окрім того, журналіст ділився з читачами щоденника власними поглядами щодо політичних векторів західноукраїнських земель (Австро-угорська федерація і українці. Ч. 171; Австро-Україна й Українська держава. Ч. 172; ін.) і доцільності скликання Українських Установчих зборів (Конфискаційна комісія чи установчі збори? Ч. 218). На шпальтах «Відродження» А. Хомик порушував питання розвитку науки і культури як підставової бази існування держави: «...бо тільки тоді, коли розвинеться всесторонній мозок української нації, сама держава буде сильною. Тож на організацію національного мистецтва, національної науки, національного театру і національної опери треба дивитись як на дуже важливу і відповідальну державну роботу...» (Українська опера. Ч. 166). Принагідно наголошував на необхідності популяризації новітньої історії українського народу, зокрема тих її фрагментів, які мали «великий вплив на пробудження національної свідомості». Одним із них журналіст вважав масові студентські виступи у боротьбі за український університет у Львові (Річниця сецесії. Ч. 189). Він висловлював переконання у тому, що лише співдія дипломатів і військових здатні забезпечити соборність і державну незалежність українських

земель. До прикладу, з приводу проголошення злуки ЗУНР і УНР писав: «Так отже справа принципіально вже вирішена. Бувші австрійсько-українські землі входять в склад Української Народньої Республіки, як її інтегральна частина. Одначе... Львів і Перемишль в руках поляків, Чернівці, столиця Буковини, в руках румунів. І одні і другі не виявляють охоти віддати ті землі добровільно. Тому льогичним актом з боку Директорії явиться нота до варшавського і бухарестського уряду, щоби вони добровільно очистили землі, які не хочуть входити в склад Румунії і Польщі. Та щоби ці ноти з ультимативним домаганням очищення українських земель не були тільки літературними творами министерства закордонних справ, треба, щоби вслід за дипломатією заговорила армія, готова боронити кожен кусень українських земель» (Злука українських земель. Ч. 221).

На висвітленні «з усіх боків питань внутрішньої і закордонної політики» А. Хомик зосереджувався й у невідписаних передових статтях «Відродження». Він був відвертим опонентом політики уряду гетьмана П. Скоропадського. Висловлювану на сторінках газети позицію лаконічно підсумував у цитованому нами «прощальному слові». «Через весь час аж до компромісу з українськими громадськими колами, що входили в склад “Національного Союзу”, — підкреслював він, — я не називав в передовицях гетьманського уряду “українським” а “теперішнім урядом України”. Коли ще цензура не була дуже гостра, я старався переконати громадянство рядом статей, що воскресяючий держиморда — це тільки загробна тінь, яка появляється на те, щоби появили свою повну нежиттєздатність» (Замість передової. Ч. 223).

Крізь призму рядків його творчості на шпальтах цієї газети постає образ А. Хомика не лише журналіста й публіциста, а й А. Хомика — політика, мислителя і державного діяча. «Громадянство, яке читало мої статті, — писав він, — може не цілком поділяло моїх поглядів — але з їх змісту відчувало щирість моїх думок і мого переконання. Це заявляло мені багато представників українського громадянства» (Замість передової. Ч. 223).

На початку січня 1919 р. А. Хомик у складі Дипломатичної місії УНР як перекладач і кореспондент виїхав на Паризьку мирну конференцію. Однак «як і багато інших членів місії, не отримав

французької візи» і залишився у Відні [11]. Тут був одним із співзасновників Союзу українських журналістів і письменників (СУЖіП) [11; 12; 16]. Брав участь у перших загальних установчих зборах, на яких був ухвалений статут та сформульована назва цієї організації [35, с. 134]. На цих зборах його разом із В. Піснячевським та Є. Левицьким обрали до складу першої управи СУЖіП [35, с. 135]. На її засіданні, яке відбулося 16 вересня 1919 р., було визначено напрями діяльності організації, а А. Хомикові було доручено кураторство одного з них, а саме — «організація преси на окупованій території України» [35, с. 137].

Мешкаючи у Відні, А. Хомик відновив журналістську і публіцистичну діяльність. Зокрема, активно друкувався на шпальтах тижневика «Воля», а за даними П. Гуцала, входив до редакції цього часопису [11]. Останні публікації за підписами А. Хомика (також і під псевдонімом *Spektator*) виявлено у 3-му числі цього видання від 17 січня 1920 р. Припинивши співпрацю із цим тижневиком «через політичні чинники» [11] і розбіжність поглядів з його редактором — В. Піснячевським [39], розпочав співробітництво з віденським «часописом робучого люду України» п. н. «Боротьба». Однак, матеріалів за підписом А. Хомика на його шпальтах не вдалося виявити (майже усі публікації у газеті подавалися на правах збереження анонімності авторів), за винятком матеріалу «Відповідь п. Піснячевському» й статті «Бездомні», яку вдалося ідентифікувати на основі зафіксованих І. Калиновичем даних [25, арк. 1172].

У березні 1920 р. у Відні під редагуванням Олександра Олеся почав виходити журнал «На Переломі». Одним із співзасновників цього часопису, за інформацією М. Лозинського, був і А. Хомик [21]. На сторінках цього часопису публікував розлогі аналітичні розвідки світоглядно-філософського спрямування та огляди «міжнародно-політичного життя» (під псевдонімом *Spektator*), фрагменти роману «Титан», роботу над яким розпочав ще під час Першої світової війни. У цей же час надрукував памфлет (ймовірно, «Наша орієнтація» за підписом А. Нехомик [27]) у гумористичному ілюстрованому двотижневикі «Сміх» [11]. У 1921 р. на сторінках неперіодичного бібліографічного органу Об'єднання українських видавців п. н. «Книга» було надруковано його рецензію на працю І. Бочковського «Національна справа» (Відень, 1920). Ця, як

твердить редакція «Книги», «остання літературна праця» А. Хомика вийшла друком уже після смерті автора [40, с. 16].

Творчий лет талановитого майстра слова передчасно обірвала тяжка хвороба. «Артим Хомик був оригінальною, освіченою, багатою в думки людиною, — підкреслював І. Німчук у 5-ті роковини смерті журналіста. — До того мав на кожну справу свій питомий, критичний погляд і гостре як бритва перо (тзв. “хомиківський стиль”), що ним трошив усіх маловірів, хитрунів і інших заскорузлив Рутенців чи Малоросів. Був послідовним демократом і вірив фанатично в силу й відпорність українського демосу... був ідеалістом і вмів захопитися гарною, доброю справою — до безтями» [28].

Висновки. Підсумовуючи, відзначимо, що журналістська і публіцистична спадщина А. Хомика заслуговує на те, аби стати об'єктом окремого наукового дослідження, зокрема присвяченого докладному аналізу специфіки його яскравого авторського стилю. А. Хомик — один із багатьох діячів української журналістики, які у період Національно-визвольних змагань 1917—1921 рр. віддавали усю свою творчу енергію, аби допомогти аудиторії зорієнтуватися у вирі бурхливих подій того періоду й обрати правильний вектор розвитку української державності. Однак творчий спадок більшості з них ще донині зберігається тільки на сторінках видань, із якими вони співпрацювали.

1. А. Хомик... // На Переломі. Відень, 1920. Ч. 4/5. С. 104. Рубр.: Літературні новини.
2. А. Ч. Учителі-українці в бережанській гімназії // «Молода Україна»: альманах з нагоди ювілею гімназійних гуртків в Бережанах. Бережани; Мюнхен, 1954. 134 с.
3. Австрійський період (1772—1918) // Яворівщина і Краковеччина: регіон. іст.-мемуар. зб. Нью Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1984. С. 92—116.
4. Бібліографія праць авторів з прізвищем на «Х» // Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаника (далі — ЛННБУ ім. В. Стефаника). Від. рукописів. Ф. 57 (Калинович І.). Спр. 469. Арк. 49—81.
5. Біографії учителів / підготувала Я. Мазурак // Бережанська гімназія. Сторінки історії. Ювілейна книга / підбір, упорядкув. та ред. текстів

- і фотоматеріалів Н. Волинець. Бережани; Тернопіль: Джура, 2007. С. 122—132.
6. Біографії учнів / зібрали й опрацювали: Н. Волинець, Н. Іваненко, Я. Мазурак, Г. і М. Проціви // Бережанська гімназія. Сторінки історії. Ювілейна книга / підбір, упорядкув. та ред. текстів і фотоматеріалів Н. Волинець. Бережани; Тернопіль: Джура, 2007. С. 616—725.
 7. *Богацький П.* «Українська Хата» // *Богацький П., Шаповал М., Животко А.* Українська Хата. Київ, 1909—1914 / упоряд. Сава Зеркаль. Нью-Йорк, 1955. 50 с.
 8. *Брайлян Н.* Хомик Артим Якович // Українська журналістика в іменах: матеріали до енциклопед. слов. Львів, 2013. Вип. 20. С. 611—613.
 9. *Велигорський І.* Історія гімназії Рідної Школи в Яворові // Яворівщина і Краковеччина: регіон. іст.-мемуар. зб. Нью Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1984. С. 407—442.
 10. Від Інформаційного Бюро при київській губернській земській управі // Нова Рада. Київ, 1917. № 57. С. 2.
 11. *Гуцал П.* Знаний і незнаний Артим Хомик // Вільне життя плюс. Тернопіль, 2010. 20 січ. С. 6.
 12. *Дацко В.* Яворова віть. Літопис рідного краю у життєписах: енциклопед. біогр. довід. Львів: Логос, 2009. С. 389.
 13. *Дей О. І.* Словник українських псевдонімів та криптонімів (XVI—XX ст.). Київ: Наукова думка, 1969. С. 49, 155, 409, 425.
 14. Екскурсії та курси // Нова Рада. Київ, 1918. № 167. С. 3. Рубр.: Хроніка.
 15. Енциклопедія Сучасної України. Київ, 2004. Т. 3. С. 515; Київ, 2005. Т. 4. С. 546—547.
 16. *Жеплинський Б.* Хомик Артим // Українська журналістика в іменах: матеріали до енциклопед. слов. Львів, 2005. Вип. 12. С. 449.
 17. *Калиниченко Н.* Письмо лаконічне, напружене, парадоксальне // Друг читача. Київ, 1989. № 50. С. 4—5.
 18. *Калиниченко Н.* Сильний вірою // Вітчизна. Київ, 1970. № 5. С. 195—200.
 19. Коли кривавивсь і хитався світ: українські літератори на сторінках одеської преси періоду Національно-визвольних змагань 1917—1919 років: біобібліогр. довід. / упоряд. Л. М. Бур'ян. Одеса, 2019. С. 228.
 20. Літературне життя // Книга. Відень; Київ, 1921. Ч. 1. С. 30—42.
 21. *Лозинський М.* Памяти Артима Хомика // Свобода. Джерзи Ситі, 1921. Ч. 81. С. 2.
 22. *Мазурак Я.* Літературна Бережанщина: біогр. довід. Бережани: Музей книги, 2000. С. 133.

23. «Майстерня мистецького слова» // Мистецтво. Київ, 1919. Ч. 1. С. 35. Рубр.: Хроніка.
24. *Марунчак М. Г.* До початків української гімназії в Городенці // Городенщина: іст.-мемуар. зб. Нью Йорк; Торонто; Вінніпег, 1978. С. 134—145.
25. Матеріали до українського словника псевдонімів і криптонімів. 1861—1926 // ЛННБУ ім. В. Стефаника. Від. рукописів. Ф. 57 (Калинович І.). Спр. 112. 1395 арк.
26. Митінг Української трудової партії й самостійників-соціалістів... // Нова Рада. Київ, 1917. № 220. С. 4. Рубр.: У Києві.
27. *Нехомик А.* Наша орієнтація // Сміх. Відень, 1920. Ч. 1. С. 4; Ч. 2. С. 2.
28. *Німчук І.* Артим Хомик. В 5-ліття смерти // Діло. Львів, 1926. Ч. 57. С. 2.
29. *Німчук І.* Артим Хомик (1881—1921) // Яворівщина і Краковеччина: регіон. іст.-мемуар. зб. Нью Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1984. С. 751—753.
30. *Німчук І.* Памяти трьох українських журналістів // Діло. Львів, 1925. Ч. 208. С. 2—3.
31. Нова газета // Нова Рада. 1918. № 215. С. 3. Рубр.: По Україні.
32. *Онацький С.* Українська мала енциклопедія. Буенос Айрес, 1965. Кн. XIV. С. 1817.
33. Приймається передплата 1918 р. на укр. двохтижневик «Українська Республіка»... // Нова Рада. Київ, 1918. № 7. С. 4.
34. Разказы В. Стефаника, переводъ съ украинскаго В. Козиненко... // Рада. Київ, 1907. Ч. 72. С. 4. Рубр.: З наукового, літературного та артистичного життя.
35. *Сидорчук Т. М.* Союз українських журналістів і письменників. Віденський період 1919—1923 рр. // Український археографічний щорічник: Нова серія. Київ, 2001. Вип. 5/6(8/9). С. 134—151.
36. Список членів «Молодої України» // «Молода Україна»: альманах з нагоди ювілею гімназійних гуртків в Бережанах. Бережани; Мюнхен, 1954. С. 129.
37. Українська діаспора: літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості / упорядкув. В. А. Просалової. Донецьк: Східний видавничий дім, 2012. С. 439—440.
38. Українська преса в Україні та світі XIX—XX ст.: іст.-бібліогр. дослідж. Львів, 2009. Т. 2: 1891—1905 рр. / уклад.: М. В. Галушко, М. М. Романюк, Л. В. Сніцарчук. С. 406; Львів, 2011. Т. 3: 1906—1910 рр. / уклад.: М. В. Галушко, М. М. Романюк, Л. В. Сніцарчук. С. 91.

39. [Хомик А.]. Відповідь п. Піснячевському // Боротьба. Відень, 1920. Ч. 15/16. С. 6.
40. Хомик А. Іп. Бочковський. Національна справа... // Книга. Відень, 1920. С. 14—16. Рубр.: Рецензії.
41. Храмович Х. «Живемо на досвітку нової доби»: Артим Хомик та його публікації у журналі «На Переломі» (Відень, 1920) // Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства. Львів, 2015. Вип. 5(23). С. 537—550.
42. Шелест Г. Ю. Артим Хомик — західноукраїнський письменник і журналіст // Мова і культура. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2016. С. 101—104.
43. Шелест Г. Ю. Постать Артіма Хомика на тлі своєї доби // Східно-слов'янська філологія: зб. наук. пр. Горлівка: Видавництво ГДПІМ, 2006. Вип. 8: Літературознавство. С. 103—109.

References

1. A. Khomyk...(1920). *Na Perelomi*, Viden, no. 4/5. s. 104, rubr.: Literaturni novyny. (in Ukr.).
2. A. Ch. (1954). Uchyteli-ukraintsi v berezhanskiy himnazii [Ukrainian teachers at the Berezhany gymnasium], *«Moloda Ukraina»*: almanakh z nahody yuvyleiu himnazialnykh hurtkiv v Berezhnakh, Berezhany, Miunkhen, 134 s. (in Ukr.).
3. (1984). *Avstriiskyi period (1772—1918)* [The Austrian period (1772—1918s)], *Yavorivshchyna i Krakovechchyna*: region. ist.-memuar. zb., Niu York, Paryzh, Sydnei, Toronto, s. 92—116. (in Ukr.).
4. *Bibliografiia prats avtoriv z prizvyshchem na «Kh»* [Bibliography of the works of authors with the name beginning with «Kh»], *Lvivska natsionalna naukova biblioteka Ukrainy im. V. Stefanyka (dali — LNNBU im. V. Stefanyka)*, vid. rukopysiv, f. 57 (Kalynovych I.), spr. 469, ark. 49—81. (in Ukr.).
5. (2007). *Biohrafii uchyteliv* [Teachers' biographies], *Berezhanska himnaziia. Storinky istorii. Yuvileina knyha*, pidbir, uporiadkuv. ta red. tekstiv i fotomaterialiv N. Volynets, Berezhany, Ternopil, Dzhura, 2007, s. 122—132. (in Ukr.).
6. (2007). *Biohrafii uchniv* [Biographies of students], *Berezhanska himnaziia. Storinky istorii. Yuvileina knyha*, pidbir, uporiadkuv. ta red. tekstiv i fotomaterialiv N. Volynets, Berezhany, Ternopil, Dzhura, 2007, s. 616—725. (in Ukr.).

7. Bohatskyi, P. (1955). «Ukrainska Khata» [«The Ukrainian Hut»], Bohatskyi, P., Shapoval, M., Zhyvotko, A. *Ukrainska Khata, Kyiv, 1909—1914*, uporiad. Sava Zerkal, New-York, 50 s. (in Ukr.).
8. Brailian, N. (2013). Khomyk Artym Yakovych, *Ukrainska zhurnalistyka v imenakh: materialy do entsykloped. slov.*, Lviv, vyp. 20, s. 611—613. (in Ukr.).
9. Velyhorskyi, I. (1984). Istoriiia himnazii Ridnoi Shkoly v Yavorovi [History of gymnasium Native School in Yavoriv], *Yavorivshchyna i Krakovechchyna: region. ist.-memuar. zb.*, Niu York, Paryzh, Sydnei, Toronto, s. 407—442. (in Ukr.).
10. (1917). Vid Informatsiinoho Biuro pry kyivskii hubernskii zemskii upravi [From the information bureau at the Kyiv provincial *zemstvo* board], *Nova Rada*, Kyiv, no. 57, s. 2. (in Ukr.).
11. Hutsal, P. (2010). Znanyi i neznanyi Artym Khomyk [Known and unknown Artym Khomyk], *Vilne zhyttia plius*, Ternopil, 20 sich., s. 6. (in Ukr.).
12. Datsko, V. (2009). *Yavorova vit. Litopys ridnoho kraiu u zhyttiepysakh* [Yavorova vit. Annal of the native land in the biographies]: entsykloped. biohraf. dovid., Lviv, Lohos, s. 389. (in Ukr.).
13. Dei, O. I. (1969). *Slovnyk ukrainskykh psevdonimiv ta kryptonimiv (XVI—XX st.)* [Dictionary of the Ukrainian pseudonyms and cryptonyms (XVI—XX)], Kyiv, Naukova dumka, s. 49, 155, 409, 425. (in Ukr.).
14. (1918). Ekskursii ta kursy [Excursions and courses], *Nova Rada*, Kyiv, no. 167, s. 3, rubr.: Khronika. (in Ukr.).
15. (2004). *Entsyklopediia Suchasnoi Ukrainy*, Kyiv, t. 3, s. 515; (2005). Kyiv, t. 4, s. 546—547. (in Ukr.).
16. Zheplynskyi, B. (2005). Khomyk Artym, *Ukrainska zhurnalistyka v imenakh: materialy do entsykloped. slov.*, Lviv, vyp. 12, s. 449. (in Ukr.).
17. Kalynychenko, N. (1989). Pysmo lakonichne, napruzhenе, paradoksalne [The laconic, intensive, paradoxical writing], *Druh chytacha*, Kyiv, no. 50, s. 4—5. (in Ukr.).
18. Kalynychenko, N. (1970). Sylnyi viroiu [Strong by belief], *Vitchyzna*, Kyiv, no. 5, s. 195—200. (in Ukr.).
19. (2019). *Koly kryvavyvs i khytavsia svit: ukrainski literatary na storinkakh odeskoi presy periodu Natsionalno-vyzvolnykh zmahan 1917—1919 roktiv* [When the world bled and wobbled: the Ukrainian writers on the pages of the Odessa press during the National Liberation Struggle of 1917—1919s]: biobibliohr. dovid., uporiad. L. M. Burian, Odesa, s. 228. (in Ukr.).
20. (1921). Literaturne zhyttia [Literary life], *Knyha*, Viden, Kyiv, no. 1, s. 30—42. (in Ukr.).

21. Lozynskiy, M. (1921). Pamiaty Artyma Khomyka [In memory of Artym Khomyk], *Svoboda*, Dzherzy Syti, no. 81, s. 2. (in Ukr.).
22. Mazurak, Ya. (2000). *Literaturna Berezhanshchyna* [Literary Berezhany region]: biohr. dovid., Berezhany, Muzei knyhy, s. 133. (in Ukr.).
23. (1919). «Maisternia mystetskoho slova» [«Artistic Word Workshop»], *Mystetstvo*, Kyiv, no. 1, s. 35, rubr.: Khronika. (in Ukr.).
24. Marunchak, M. H. (1978). Do pochatkiv ukrainskoi himnazii v Horodentsi [To the beginnings of the Ukrainian gymnasium in Gorodenka], *Horodenshchyna: ist.-memuar. zb.*, Niu York, Toronto, Vinnipeg, s. 134—145. (in Ukr.).
25. *Materialy do ukrainskoho slovnyka psevdonimiv i kryptonimiv. 1861—1926* [Materials for the ukrainian dictionary of pseudonyms and cryptonyms. 1861—1926s], LNNBU im. V. Stefanyka, vid. Rukopysiv, f. 57 (Kalynovych I.), spr. 112, 1395 ark. (in Ukr.).
26. (1917). Mytinh Ukrainskoi trudovoi partii y samostiinykiv-sotsiialystiv... [The rally of the Ukrainian Labor party and independent socialists...], *Nova Rada*, Kyiv, no. 220, s. 4, rubr.: U Kyivi. (in Ukr.).
27. Nekhomyk, A. (1920). Nasha orientatsiia [Our orientation], *Smikh*, Viden, no. 1, s. 4; no. 2, s. 2. (in Ukr.).
28. Nimchuk, I. (1926). Artym Khomyk. V 5-littia smerty [Artym Khomyk. In the 5th anniversary of death], *Dilo*, Lviv, no. 57, s. 2. (in Ukr.).
29. Nimchuk, I. (1984). Artym Khomyk (1881—1921), *Yavorivshchyna i Krakovechchyna: region. ist.-memuar. zb.*, Niu York, Paryzh, Sydnei, Toronto, s. 751—753. (in Ukr.).
30. Nimchuk, I. (1925). Pamiaty trokh ukrainskykh zhurnalistiv [In memoriam of three ukrainian journalists], *Dilo*, Lviv, no. 208, s. 2—3. (in Ukr.).
31. (1918). Nova hazeta [New newspaper], *Nova Rada*, no. 215, s. 3, rubr.: Po Ukraini. (in Ukr.).
32. Onatskiy, Ye. (1965). *Ukrainska mala entsyklopediia* [Ukrainian small encyclopedia], Buenos Aires, kn. XIV, s. 1817. (in Ukr.).
33. (1918). Prymaietsia peredplata 1918 r. na ukr. dvokhlyzhnevyyk «Ukrainska Respublika»... [The subscription for 1918 is open for the Ukrainian bi-weekly «Ukrainska Respublika»...], *Nova Rada*, no. 7, s. 4. (in Ukr.).
34. (1907). Razskazy V. Stefanika, perevod s ukrainskago V. Kozinenko... [V. Stefanyk's stories, translated from Ukrainian by V. Kozinenko...], *Rada*, Kyiv, no. 72, s. 4, rubr.: «Z naukovooho, literaturnoho ta artystychnoho zhyttia». (in Ukr.).
35. Sydorchuk, T. M. (2001). Soiuz ukrainskykh zhurnalistiv i pysmennykiv. Videnskiy period 1919—1923 rr. [The Union of ukrainian journalists and

- writers. The Vienna period 1919—1923s], *Ukrainskyi arkhografichnyi shchorichnyk*: Nova seriia, Kyiv, vyp. 5/6 (8/9), s. 134—151. (in Ukr.).
36. (1954). Spysok chleniv «Molodoi Ukrainy» [The list of «Moloda Ukraina» members], *«Moloda Ukraina»: almanakh z nahody yuvyleiu himnazialnykh hurtkiv v Berezhnakh*, Berezhany, Miunkhen, s. 129. (in Ukr.).
 37. (2012). *Ukrainska diaspora: literaturni postati, tvory, biobibliografichni vidomosti* [Ukrainian diaspora: literary figures, works, biobibliographical references], uporiadkuv. V. A. Prosalovoi, Donetsk, Skhidnyi vydavnychiy dim, 2012, s. 439—440. (in Ukr.).
 38. *Ukrainska presa v Ukraini ta sviti XIX—XX st.* [Ukrainian press in Ukraine and the world of the 19th—20th centuries]: ist.-bibliohr. doslidzh., Lviv, 2009, t. 2: 1891—1905 rr., uklad.: M. V. Halushko, M. M. Romaniuk, L. V. Snitsarchuk, s. 406; Lviv, 2011, t. 3: 1906—1910 rr., uklad.: M. V. Halushko, M. M. Romaniuk, L. V. Snitsarchuk, s. 91. (in Ukr.).
 39. [Khomyk, A.]. (1920). Vidpovid p. Pisniachevskomu [Answer to Mr. Pismanyachevsky], *Borotba*, Viden, no. 15/16, s. 6. (in Ukr.).
 40. Khomyk, A. (1920). Ip. Bochkovskiyi. Natsionalna sprava... [Ip. Bochkovsky. The national cause...], *Knyha*, Viden, no. 1, s. 14—16, rubr.: Retsenzii. (in Ukr.).
 41. Khramovych, Kh. (2015). «Zhyvemo na dosvitku novoi doby»: Artym Khomyk ta yoho publikatsii u zhurnali «Na Perelomi» (Viden, 1920) [«Living at the dawn of new era»: Artym Khomyk and his publications in the magazine «*Na perelomi*» (Vienna, 1920)], *Zbirnyk prats Naukovodoslidnoho instytutu presoznavstva*, Lviv, vyp. 5(23), s. 537—550. (in Ukr.).
 42. Shelest, H. Yu. (2016). Artym Khomyk — zakhidnoukrainskyi pysmennyk i zhurnalist [Artym Khomyk — the West Ukrainian writer and journalist], *Mova i kultura*, Kyiv, Vydavnychiy dim Dmytra Buraho, s. 101—104. (in Ukr.).
 43. Shelest, H. Yu. (2006). Postat Artyma Khomyka na tli svoiei doby [The figure of Artym Khomyk against the background of his epoch], *Skhidnoslovianska filolohiia: zb. nauk. pr.*, Horlivka, Vydavnytstvo HDPIIM, vyp. 8: Literaturoznavstvo, s. 103—109. (in Ukr.).

**Список публікацій А. Хомика
на сторінках газет «Відродження» (Київ, 1918)¹, «Нове
Слово» (Вінниця, 1918), «Полтавська Громада» (Полта-
ва, 1918), «Українська Республіка» (Київ 1918)**

1. А. Х. Австро-угорська федерація і українці // Відродження. Київ, 1918. Ч. 171. С. 2.
2. А. Х. Австро-Україна й Українська держава // Відродження. Київ, 1918. Ч. 172. С. 2.
3. А. Х. Бориславська нафта // Відродження. Київ, 1918. Ч. 180. С. 3.
4. А. Х. В одчинені двері // Відродження. Київ, 1918. Ч. 185. С. 2, 3.
5. А. Х. Відкриття економічного адміністративного інституту // Відродження. Київ, 1918. Ч. 168. С. 3.
6. А. Х. Вражіння з Поділля // Відродження. Київ, 1918. Ч. 41. С. 5.
7. А. Х. Едип цар, трагедія Софокла // Відродження. Київ, 1918. Ч. 188. С. 4.
8. А. Х. Зірвання кримсько-українських переговорів // Відродження. Київ, 1918. Ч. 158. С. 2—3.
9. А. Х. До праці! // Полтавська Громада. Полтава, 1918. Ч. 1. С. 1.
10. А. Х. Кримсько-українські переговори // Відродження. Київ, 1918. Ч. 157. С. 2.
11. А. Х. Манифест Карла I. й українське питання в Австро-Угорщині // Відродження. Київ, 1918. Ч. 164. С. 2.
12. А. Х. Михайло Грушевський // Відродження. Київ, 1918. Ч. 219. С. 1—2.
13. А. Х. Молодий театр. «Ійлоя», драма Жулавського // Відродження. Київ, 1918. Ч. 17. С. 5.
14. А. Х. Молодий театр. «Кандида» // Відродження. Київ, 1918. Ч. 190. С. 4.
15. А. Х. Національний конгрес // Відродження. Київ, 1918. Ч. 178. С. 2—3.
16. А. Х. Переломовий місяць // Відродження. Київ, 1918. Ч. 174. С. 2—3.
17. А. Х. Перспективи українського театру // Відродження. Київ, 1918. Ч. 167. С. 4.
18. А. Х. Попередні українські кабінети // Відродження. Київ, 1918. Ч. 169. С. 3—4.

¹До списку не введено неавторизованих передових статей, які публікувалися у газеті «Відродження». За твердженням А. Хомика, саме він був їх автором.

19. А. Х. Приєднання українських земель Австро-Угорщини до України // Відродження. Київ, 1918. Ч. 181. С. 2.
20. А. Х. Річниця сецесії // Відродження. Київ, 1918. Ч. 189. С. 3.
21. А. Х. Суд під суд // Відродження. Київ, 1918. Ч. 216. С. 3.
22. А. Х. Три кризи культури // Відродження. Київ, 1918. Ч. 183. С. 2—3.
23. А. Х. Українська опера // Відродження. Київ, 1918. Ч. 166. С. 3—4.
24. А. Х. Цензура і демократична влада // Відродження. Київ, 1918. Ч. 220. С. 2.
25. *Хомик, проф.* Психологія «малороса» і міжнародне значіння України // Українська Республіка. Київ, 1917. Ч. 1. С. 3—5.
26. *Хомик А., проф.* Війна і мир // Українська Республіка. Київ, 1917. Ч. 2. С. 2—4.
27. *Хомик А.* Афоризми // Відродження. Київ, 1918. Ч. 32. С. 4.
28. *Хомик А.* В дреговині польської думки // Відродження. Київ, 1918. Ч. 126. С. 4.
29. *Хомик А.* В справі мирових переговорів // Відродження. Київ, 1918. Ч. 53. С. 4.
30. *Хомик А.* Видання творів О. Кобилянської // Відродження. Київ, 1918. Ч. 39. С. 5—6. Рубр.: Бібліографія.
31. *Хомик А.* Замість передової // Відродження. Київ, 1918. Ч. 223. С. 1.
32. *Хомик А.* Злука українських земель // Відродження. Київ, 1918. Ч. 221. С. 1.
33. *Хомик А.* Конфіскаційна комісія чи установчі збори? // Відродження. Київ, 1918. Ч. 218. С. 2.
34. *Хомик А.* Кримське питання // Відродження. Київ, 1918. Ч. 23. С. 1.
35. *Хомик А.* Мир з Московщиною і Румунією // Нове Слово. Вінниця, 1918. Ч. 2. С. 2.
36. *Хомик А.* Проф. Х. К. Вовк // Відродження. Київ, 1918. Ч. 78. С. 1—2.
37. *Хомик А.* Національний театр // Відродження. Київ, 1918. Ч. 45. С. 7—8.
38. *Хомик А.* ...у добровольців // Відродження. Київ, 1918. Ч. 212. С. 2.
39. *Хомик А.* Шевченко і революція // Нове Слово. Вінниця, 1918. Ч. 3. С. 2.

Olesia Drozdovska

ARTYM KHOMYK (1878—1921): STAGES OF LIFE AND JOURNALISTIC ACTIVITY

In the article, Artym Khomyk's linear biography is supplemented by little-known facts about his public and creative activities. The schol-

arly interest to his writings and journalistic heritage is emphasized, specifically, that of published in the journals «*Volia*» (Vienna, 1919—1921s) and «*Na Perelomi*» (Vienna, 1920). Three periods of A. Khomyk's life and creative activities have been determined: Galician, Great Ukraine (so-called *Naddniprianskyi*) and Viennese. His productive journalistic activities in 1917—1918s, yet remaining out of the scholarly discourse, have been noted. It has been elucidated that besides the daily «*Vidrodzhennia*» (Kyiv, 1918)'s cooperation, he collaborated with newspapers «*Nove Slovo*» (Vinnytsia, 1918), «*Poltavska Hromada*» (Poltava, 1918) and «*Ukrainska Respublika*» (Kyiv, 1918). Approximately 40 authorized journalist's texts have been identified and introduced into scholarly circulation. It has been accentuated A. Khomyk was the author of unsigned editorials in the daily «*Vidrodzhennia*». His creative heritage is represented by articles on topical issues of the political, social, economic and cultural life of the UNR (Ukrainian People's Republic (of the periods of the Ukrainian Central Council and Directory) and the Ukrainian State of Hetman P. Skoropadsky. It has been established that his brother, the journalist Oleksandr Khomyk's contributions, was published (under the pseudonym «A. Zhabchenko») in the newspaper «*Ukrainska Trybuna*» (Warsaw, 1921). It has been proved that the periodicals «*Vilne Zhyttia*» (Odessa), «*Narodna Volia*» (Olyphant), «*Svoboda*» (Jersey City), «*Ukrainskyi Holos*» (Winnipeg), «*L'Europe Orientale*» (Paris) featured reprints of the A. Khomyk's publications from the daily «*Vidrodzhennia*» and the weekly «*Volia*». During the Viennese period, besides contributing to the magazines «*Volia*» and «*Na Perelomi*», he collaborated with the magazine «*Smikh*» (probably his publications were signed by the pseudonym «A. Nekhomyk») and the newspaper «*Borotba*». A. Khomyk is one of the many figures of the Ukrainian journalism giving all their creative energy to help the audience to gain guidance in the turbulent developments of that period and to choose the right vector for the development of Ukrainian statehood during the Ukrainian Revolution of 1917—1921s. The entire complex of his journalistic and publicistic heritage deserves being an object of separate scholarly research.

Keywords: Artym Khomyk, linear biography, journalistic and publicistic activities, newspapers «*Vidrodzhennia*», «*Nove Slovo*», «*Poltavska Hromada*», «*Ukrainska Respublika*».